Ч. 211. Чернівцї, вівторок 23. вересня (5. жовтня) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по недїлях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

На милуваня нема силуваня.

„Русини суть нашими елементарними і по всї часи небезпечними ворогами; приязнь з ними нїколи не можлива. По просту сьмішно говорити о приязни з Русинами.“ Так коротко а дуже зрозуміло означила Patria відносини Волохів до Русинів. Видимо з того, що Patria, орґан нїби-якихось демократів-Волохів, зовсїм не інакше дивить ся на Русинів, як дивлять ся волоскі февдали. І нїчо дивного, атже між тими февдалами а нїби демократами волоскими нїякої ріжницї ще нема — всї они однакі, що найменче в відношеню до Русинів. „Їм по просту сьмішно говорити о приязни з Русинами, котрі їх (!) винародовлюють.“ Ну, коли їм навіть сьмішно говорити о тім, то радше нехай мовчать. Ми о їх приязнь не стоїмо, знаємо, що на милуваня нема силуваня, а що більше, в нїякі приязни, в нїякі „мирні пожитя“ між народами в таких відносинах, як наші, не віримо. А що ми тих відносин не в силї змінити, то й справдї сьмішно говорити о приязни Волохів до Русинів, або Русинів до Волохів. Приязнь очивидно там лише можлива, де є два приятелї; але коли Волохи уважають нас своїми елементарними і по всї часи небезпечними ворогами, то хоч би ми і як залицяли ся до них, то приязнь і мирне пожите з ними не вийде.

Приязнь і мирне пожите між народами то в нас якийсь близше неозначений ідеал, блудний огонь на болотах, котрого не спіймати, блискуча банька з мила, котра зараз пукає, як єї діткнути ся. І дивна річ, що в наші тверезі часи, часи реальних контрактів і угод, часи загальної конкуренциї і борби о житє, ще находять ся добрі люди, котрі своїм широким серцем обіймають цїлий сьвіт або хоч цїлий край, підносять ся понад всяку злобу дня, і проповідують мирне пожите там, де до такого житя нема доконче потрібних двох осіб або двох народів, а іменно того, що подає руку і того, що приймає подану руку, і то приймає з щирим серцем, без жадних скритих самолюбних думок. Авже-ж, ідеалом, прегарним ідеалом є евангельска любов ближнього, — та в тім вся біда, що в межинародних відносинах сей ідеал неловимий, як і богато иньших ідеалів. Мати єго перед очима і можна і треба, але в імя того ідеалу дати ся пожерти не можна і не треба!

Коли Бісмарк обходив свої 80-ті уродини, сказав він до одної депутациї, котра прийшла єму складати свої бажаня, в популярний але справдї глубокоумний спосіб таке: Коли — каже — так Бог дав, що ріжні народи жиють разом, то видко, що так треба і що сам Господь хоче того, бо як би був не хотїв, то був би на цїлу Европу дав тілько один нарід, що говорив би однаково, і тогди люди не потребували би сварити ся за свою рідну мову. А коли, каже, так не є, то видко: така воля божа, аби ті народи дбали кождий о себе і один другому не вступав ся анї на крок. Треба, каже, бороти ся з другими народами за своє, але боротись ся людяно тай добре знати, за що.“ Хоч би ми і як старали ся найти сумнїви, чи сей старий полїтик сказав розумно все одно: не найдемо; старий сказав правду. Пусте балакане про приязнь і мирне пожите між народами; они повинні бороти ся, так як боре ся все на божім сьвітї, лише повинні знати в тім людяну міру.

От з сею людяною мірою великий клопіт, бо єї кождий може на свій лад розуміти. Канїбал, коли з'їдає місіонара гадає собі, що так іменно треба, бо як би інакше гадав, то не з'їдав би чоловіка. Волохи, що борють ся з нами і не вагають ся навіть такої божої институциї, як церков, уживати до своїх партийних цїлий, а нас усїх за порядком мають за ворогів та радять взяти нас ще лїпше в два огнї, з сторони волоскої і польскої, гадають, що они іменно борють ся людяно, бо як би інакше гадали, то би інакше й поступали з нами. Що-ж з того видко? Видко, що й сама людяність в борбі, се також ідеал, до якого воля людска не годна піднести ся навіть у правдивій війнї, де воякам кулями заборонює ся ворога самовільно грабити і над раненими знущати ся. А ми, поранені і покалїчені ворогами так, що нам з ран вилїчити ся годї, бо щораз нові нам завдають, очивидно не можемо також піднести ся на ту ідеальну висоту, де все прощає ся і сьпіває ся цїлому сьвітови „Мир вам, братя!“ Ми мусимо бороти ся і людяність розуміти не лїпше, як розуміють вороги. Коли не можливе мирне пожите Волохів з Русинами, то очивидно не можливе і — Русинів з Волохами.

ХТО ВИНЕН?

НОВЕЛЯ

І. ВОРОБКЕВИЧА.

I.

Село над Черемошом. Хатки-салаші порозкидані як звичайно в Карпатах. В дали лїси синїли. Близько вже їх не було; витяв їх острий топір і зубата пила безчисленних трачок. З лапі-серни, з орябки і гоготки анї знаку, і слїд пропав; лише дрозда, сойка і ковтач повідали собі чагарами, ялівцем та малинником сумну казочку о минувшій красї і роскоши.

В селї жиють собі Гуцули. Веселий, привітливий, вільний нарід, однак не той маючий, що колись, лише мізерний, у латах і з торбою через плечі. Перше, як повідають, ще за часів Довбушевих, родив ся Гуцул з крисом, з вільним серцем і духом, зі сьпівучою грудию і з довгогривцем; тепер він з топором і з кермою родить ся: з топором, щоб паньскі та жидівскі лїси до послїдного пня нищити, — з кермою, щоб тоє у дараби збите бервене Черемошом і Прутом в далекую чужину гнати.

Було то лїтною порою. Сонце клонило ся на нічліг десь там за високу Чорногору.

Понад Черемош ішов собі вільним ходом урльопник. Дві зьвіздочки, що сьвітили на жовтім ковнїрі, казали нам, що він капраль. На грудях висїв золотий медаль.

Але се, здає ся, не урльопник — наші урльопники летом сокола домів вертають.

Звернув він від шляху і прямує просто у наше село. Правда, що року підтинали не одному леґіню нашого села чорні кучерики і убирали в двоякє сукно. Алеж бо то і леґінї були собі! Рослі, здорові, як смереки за високі, а сильні та черстві, як той дуб столїтний.

— Таж се Стефан Вдовиченко! біг-ме, що він! — крикнули леґінї, що стояли коло корчми; а Стефанови аж слези в очах блиснули, як побачив своїх побратимів-товаришів, своє село родиме і дихав милий запах свого, не чужого воздуха. Так якось єму коло серця стало, що рад би був на колїна упасти і подякувати Тому, що спас єго в кровавім бою, що допровадив єго до родини. Але тут надлетїли єго товариші-соколи, обняли і цїлували єго, подивляли блискучий медаль і чудовались, що він з такими тяжкими ранами ще живий і домів вернув.

Через товпу пробиває ся стара жінка і паде єму на груди, а з очий, котрі що дня визирали сина через діраву кватирку, ринули дрібні горячі слези. Мов не своїм голосом закликала стара: — Сину мій! Стефане мій незабутий!

Довго витали ся і випитували ся побратими і знакомі. Коли стемнїло, стара матїр з рідним сином пішли домів.

В бідній комнатї побачив Стефан образ чудотворця Николая і припічок, де малим хлопцем грав ся і ножиком крестики витесував, кужіль старої неньки і сивенького котика — і єму щось наче голос відняло. По хвили доперва промовив він зі слезою в очах: „Ненько моя дорога! Аж тепер я у тебе остану ся, до мого скону буду тебе доглядати!“

По скромненькій вечери,—от була то наша буковиньска мамалиґа з бриндзою і гуслянкою— лягли обоє спочивати. Давно наш Стефан так солоденько не спав, давно так любо не снив... Чому? — Він дрімав, а над ним сторожило, як той ангел хранитель, материне серце.

II.

В ранних промінях весняного сонця блестїли в росицї трави, покоси і сїножати, мовби їх хто брилянтами посипав. Коло потока білили дївчата полотно, на полянї стожили леґінї-флекеви, а садами так кула зазуля, що аж скалами лунало. Наш Стефан ще дрімав, ще снив; голос зазулї збудив єго. Він протер очи, пригадав собі одну стару думу — пісеньку і начав єї стихонька шептати:

Вставай, вставай, козаченьку,
Бо Татари з війни йдуть,
Тебе забють, коня возьмуть!
„Най би бали, най би били,
Коби мене не будили,
Коли в снї тебе я люблю
І до серденька голублю!“

Утомлені борбою вороги у війні дають собі нераз на означений час спокій. Виходить тоді щось таке, як мирне пожите, бодай про око людске. Але коли се діє ся? Тоді, як по однім і другім боці великі страти і дальше борба не можлива. Тоді мирного часу уживає ся на скріплене своїх сил до дальшої борби. В міжнародній борбі, коли вже один з противників очивидно став паном ситуациї, таке хвилеве мирне пожите не лежить в інтересї побідителя, і, коли він на него згодить ся, то ніяк не можна єму вірити, що він се робить не для себе, а для другого. І горе тому побідженому, котрий повірить ласкавим словам побідителя. Борба виробляє енерґію і відвагу, а таке „мирне пожите“ в обіймах побідителя звичайно приймає вид житя мухи в обіймах паука.

Так коли Patria каже, що ніколи не можлива приязнь Волохів з Русинами, то ми справді можемо їй притакнути і додати лише, що іменно в таких відносинах, в яких ми жиємо, та приязнь не можлива. В Швайцариї ріжні народи якось уміють жити мирно, бо там передовсім нема у тих народів охоти жити на чужий кошт; але на Буковині, де Волохи, Німці а навіть Поляки жиють нашим коштом, де отверто радить ся брати нас в два огні (очивидно не на те, аби з нами мирно жити) — тут ніяке мирне пожите з противниками не можливе, так довго, як довго ми ще маємо силу бороти ся. Коли поляжемо — га! тоді вже певно мусить настати „мирне пожите“...

Посли Тиміньский і Волян пробували вже сотворити „нову еру“ на Буковині і жити в згоді з Волохами. Та їх буковиньска нова ера приняла вид далеко мирнїйший, як галицка, а навіть „безгласний“ тому, що по волї чи по неволї они станули против народовских ідеалів і тим себе звільнили в неодній народній справі від заходів в єї користь. І чим віддячили ся Волохи своїм руским приятелям, на котрих зробили золотий інтерес? Нічим! Нині посол Тиміньский уже від всього усунув ся і збирає ся, як Пилат, обмивати свої руки; лишає ся недобиток Волян, сильний грішми своїми, а зовсїм слабий на пункті особистих амбіций старець, що небавом уступить з політичної арени, не зискавши нічого ані для народу ані навіть для себе, а накоївши лиха народови без міри...

Жили оба ті посли мирно з Волохами, а нині Patria мабуть і їх мала на думці, коли казали що приязнь Волохів з Русинами не можлива. Чи може гадали, що приязнь можлива лише з тими Русинами, що не суть „елементарними і по всї часи небезпечними противниками“ їх? З такими противниками-Русинами мирне пожите справді можливе, бо до нічого не обовязує, а приносить Волохам користь...

На милуваня нема силуваня. Ми не бажаємо собі, аби Волохи специяльно нас любили; ми знов від себе не маємо причини накидати ся їм зі своєю любовю. Борім ся, коли мусимо, і знаймо, що на Буковині нема ще таких Волохів, котрим можна би сказати: „Пильнуйте свого занедбаного народу!“ Всї теперішні волоскі політики більше ненавидять нас, як справді люблять свій власний нарід.

Spectator.

Народне шкільництво в Чернівцях.

(*Конець.*)

Ми кілька разів вказували на те, що теперішний стан народного шкільництва в Чернівцях є протизаконний. В тім ми цїлковито годимо ся з увагою шкільної власти, котре в своїм письмі до черновецкого маґістрату виразно заявило, що той стан не відповідає § 6 держ. закону шкільного. Той параґраф каже, що рішене про викладову мову в народних школах має запасти в границях, які поставили вже раз закони; а після ореченя найвисшого трибуналу має ся се так розуміти, що справу викладової мови в народних школах треба управильнювати з пошанованем арт. XIX. осн. держ. зак., після котрого всї народности є рівноуправнені, мають ненарушиме право на плекане і удержане своєї національности і мови, що отже всї краєві мови рівноправні в школї, урядї і публичнім житю; а коли в якім краю жиють кілька народностий, то публичні школи має ся устроїти так щоби без примусу до науки другої краєвої мови кожда з тих народностий мала потрібні средства для осьвіти у своїй (матерній) мові.

Так каже закон, так сказав найвисший трибунал адміністрацийний. Однак всї здорові знаєте, що закон законом, а єго таки не всї держать ся, навіть не всї уряди, а тим меньше автономічні. Хто не має сили, той не має права, кажуть в такім разї слабшому. Се не раз і не два відчули Русини і тому они мусїли о признане того права для Русинів ще з'осібна упоминати ся. Діяло ся се з нагоди основаня рускої народної школи у Львові і державний суд рішив дня 19-го січня 1880 р., що згаданий закон і рішене найвисшого трибуналу відносить ся також до Русинів. Очивидно відносить ся таке рішене не лише до львівских або галицких Русинів специяльно, а взагалї до всїх Русинів австрийских.

Придивім ся тому близше і розберім, чи черновецкі народні школи що-до руского справді так устроєні, щоби Русини мали потрібні средства для осьвіти у своїй мові. В своїй мові образувати ся найлїпше тоді, як кожда дитина вчить ся у своїй матерній мові. Тому державний суд на підставі повисшого рішеня присилував місто Львів до заснованя самостійної рускої школи. Отже тим самим дав державний суд найлїпшу інтерпретацию свого рішеня. Коли в якімсь місті є тілько дїтий одної народности, що они можуть становити окрему школу, то громада повинна і мусить для тих дїтий удержувати осібну школу. Наше місто того доси не зробило; жаданя черновецких Русинів відкидає a limine, навіть петицию „Рускої Школи“ відкинуло. Се все діє ся протизаконно і се признала навіть шкільна власть, певно не велика приятелька Русинів.

Думаємо, що тим ми доказали докладно, як наше місто Чернівцї грішить проти закону, коли розходить ся о Русинів. Хитрі Німцї кажуть, що они „досить“ дбають о руску мову, бо в народних школах вчили передше по дві, а тепер навіть (!) по три години тижнево рускої мови.

Супроти сего мусимо передовсїм сказати, що після закону не належить ся Русинам лише наука рускої мови яко предмет, а належить ся нам таки цїла самостійна руска школа! Се од-

---

Солоденький був сон єго. Єму снила ся Кифорякова Катерина, та дївчина, що вже тогди єму в серце вкрала ся, коли в Вижницї кучері єму скоротили, тая, з котрою він крадьки, щоб богатий Кифоряк не зобачив, тогди прощав ся як у далекій сьвіт новобранцїв займали. Она в снї перед ним стояла як русалонька красна і привітлива, а як той соловейко до него щебетала:

-- Чи любиш, Стефане, твою Катерину?

Зворухнув ся Стефан, приодїв ся в свій гуцульский стрій, в крисаню з павами, в ретязї і ремені, в лянну, заполочию вишивану сорочку, черчикові шаравари і сїрак з китицями, на котрім медаль золотив ся. Виглядав він від голови до пяти — з писаним, цьвіткованим топірцем в руках — як який гуцульский дука-воєвода.

Ненька так ним тїшить ся, мовби хто сердечну на сто коний посадив, уже і снїданечко перед сином положила і так спритненько звиває ся, мовби з приходом єго старі кости відмолоднїли.

— Нї, нї ненечко, — промовив сумно Стефан, —вийду я трохи з хати, якось менї тут коло серця... І пішов у село. Стрепенула ся старенька, як та голубка, на котру половик ударив, але бідну через дїточий галас ухватити не міг.

Коло Кифорякового обійстя станув наш Стефан. Тяжка задума заняла єго. Нї хатка не така весела, нї клїть, нї садок, як тогди, коли він крадьки з Катериною пращав ся. Все заупало, все занедбане, мовби тут ґазди не було, все пустинею стояло.

Перший раз у своїм житю переступив він той поріг, за котрим єго рай цвив і розвивав ся. Перше він не сьмів того зробити. Він бідний сирота, а Кифоряк дукар на все село! Там лиш богатські сини загощали. Убогий Стефан не рівня Кифорякам! — Але тепер все переіначилось: він капраль, за медаль патент побирає, а пан полковник сказали єму на відходї, най напише коли схоче, а єго поставлять зараз побережником в цїсарских лїсах. Отже тепер у него більше відваги; він не бідолашний старець Стефан, лише чесний інвалїд-капраль, котрого сам цїсар похвалив...

Комнатою смуток так наляг, як в ранцї густа мрака. Все завмерло, всюди тихо, мов у гробі. На лаві сидїла стара жінка блїда, суха, кощава, зовсїм на відьму похожа. То матїр Катерини.

— Хто там? хто перебиває мій спокій сьвятий? — озвала ся хрипливим голосом.

Стефана аж дрощ перейшла. Тут все нічне, все темне; нема того сонечка, що колись у темряву єго житя так ясно сьвітило...

— То я, Стефан Вдовиченько!

— Стефан? — промовила стара, скочила з лавицї і почала єму зблизька приглядатись. — Дивись, який виріс, який гарний у війску став! Там не так мучать як люди говорять! Правда, синку? Сїдай, синку, оттут коло мене, коло старої нещасливої забутої... — Не могла бідна докінчити, щось єї в грудях закололо.

Обоє посїдали на лаву.

— А се що на твоїх грудях блищить мов золото? — спитала она єго тяжко зітхнувши.

— Правда, щире золото; ним обдарував мене наш цїсар; за него побираю що дня срібну шістку, навіть рукою не махну...

— Господоньку сьвятий!

— Так, так! Послухай стара... Тепер думаю, що сироті Стефанови не стоїть уже нїчо на заваді... Прийшов твою Катарину сва... сва...

Коли-б хто пружиною стару горі метнув, або як би єї люта гадь вкусила, то не була би она так підскочила, як при тих словах, при споминцї о єї донцї Катерині. Скочила она, мов не своя зойкнула зо два рази і знов згорбившись на припічок сїла, опустила голову на сухії груди, а руки на зимний подолок.

— Стефане! Стефане! — мов не самовита промовила. — Катерину? Кифорякову красну доньку? Що тобі, синку? таже по нїй і слух і слїд запав ся!

— Що? Де Катерина? — запитав Стефан жалїсним голосом, а перед єго очима мов би якась заслона стала, в очах зовсїм потемнїло, мов би по них мурашки лазили.

— Сїдай тут коло мене, синку! Тут, тут, близько, не гидь ся мною, дитино... я тобі все до макового зерна роскажу.

Сїв Стефан коло старої як не свій.

— Дивись, дитино, почала стара, три, чи чотири роки вже тому, як прийшли в село зі столами, хоругвами, ланцами і дручками... і Бог сьвятий знає з чим, якісь пани і старі і молоді, у сурдутах, підстрижені і підголені і в окулярах... Через цїле лїточко міряли они вздовж і впоперек наші гори, лїси і полонини. І мій покійник...

но, а по друге придивім ся тому чванливому „дбаню“ о руску мову трохи близше. Хто вчить в народних школах руску мову? Ті учителї, що мають кваліфікацию з рускої мови. Добре, але... Хто ті учителї? То майже без виїмки такі, що вчили ся рускої мови за злопамятних часів Глїбовицкого, а опісля Ружицкого. Не лише ми і ті учителї самі, але вся Буковина знає, що з учительскої семинариї виходили за тих часів „рускі“ учителї, котрі не богато більше знали з рускої мови, як дїти другої або третої кляси ґімназиальної. Значить, коли такий учитель хотїв справдї добре вчити по руски, то мусїв приватно доповнити своє знанє, инакше єго наука може дїтям попсувати охоту до всього руского. А на жаль мусимо сказати, що може з виїмкою двох решта руских учителїв черновецких зовсїм не виказує поступу на тім поли. У тих людий скінчило ся образованє того дня, коли одержали сьвідоцтво екзамінацийне, а то в минувших роках було що-до руского в Чернівцях дуже легко. Які учителї, така наука. Не знають они богато, то не можуть навчити дїтий порядно. І так ми бачимо, що добрий ученик з третої кляси навіть не знає з рускої граматики, що то таке є іменник! „Ми щось такого не вчили ся,“ відповідає дитина стереотипно на всякі питаня і певно не каже неправди. Ось як виглядає „дбанє“ о руску мову. Додаймо до того, що годї учителеви потомлених иньшою наукою 60 дїтий в однім віддїлї навчити всего; додаймо ще й се, що певного рода маловаженє всего, що не-нїмецке, зі сторони інспектора — тепер ним є директор низшої ґімназиї і „руских“ паралельок Фавстман — то чей нїхто не зможе сказати, що Русини мають хоч би яку й найменьшу причину бути вдоволеними тою наукою.

Зберім на конець наші жаданя, котрі опирають ся на постановах закону: 1. жадаємо передовсїм, щоби громада Чернівцї вже з слїдуючим роком основала своїм коштом самостійну 4-кл. руску народну школу в середмістю; 2. жадаємо отже консеквентно, щоби краєва рада шкільна відкинула оногдашне рішенє міскої ради і затвердила внесенє радника Ясеницкого; — на випадок відмови черновецкі Русини будуть доходити свого права в висших інстанциях; — 3. жадаємо, щоби при істнуючих школах сейчас утворено віддїли рускі; 4. жадаємо, щоби руску мову чили учителї, котрі справдї знають єї вчити, а не такі, що ледви чи самі вміють поправно говорити і писати по руски; 5. жадаємо, щоби інспектор Фавстман відносив ся справедливійше до Русинів і не маловажив собі все не-нїмецке.

Ми свої жаданя списали; они досить скромні, бо не жадаємо нїчого, що нам би не належало ся. Тим ми сповнили свій обовязок, а тепер най заберуть ся до справи ті, до кого то належить. Caveant consules!...

— Що, старого уже нема?

— Га, га!... давно під церквою лежить... Не перебивай, синку... знаєш, що він двірникував; отже з тими пройдисьвітами днював і ночував по тих дебрах і вертепах, людий приставляв, за конї старав ся. Нераз ночували они, як ніч захопила, під нашою крівлею... що-б того не була діждала!... Настала осїнь, почали бузьки і журавлї в чужий край відлїтати ключами такими... Разом з ними потекли ся і ті горемірцї, а з ними і наша Катерина!... Як ми добачили, що єї нема, то осїдлав покійник верхівця, і дмухнув за ними. Всїх він найшов, лиш одного нї і дочки Катерини... десь пропала, мов під кригу утонула, мов поза хмару счезла! З сорому і скорби старий минув ся, а я остала ся і жду... тай жду!...

Скрізь слези стара не могла дальше і слівця промовити.

Як та западь так зчорнїв наш Стефан; як ті бурею гонені хмари, так розплились єго красні сни; будівлю єго надїй збурив страшний удар. Пропало! Пропало!

— Бувай здорова стара!—шепнув Стефан. Стара ухватила єго руку, приложила єї до зсохлих грудий; за щиру любов віддячити ся хотїла, за ту любов, що для єї нечесної, пропащої дочки в єго добрім серци горіла.

Стефан тяжко зітхнув і зіставив стару — покинув те місце, де завитали розпука і безталанність. В густім, темнім лїсї він опинив ся.

(Дальше буде).

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 4. жовтня 1897.

Іменини цїсаря обходжено сегодня в нашім містї богослуженями по всїх церквах. Особливо величаве було богослуженє в православній катедрі. У Відни, як нам телеґрафують, обходжено цїсарскі іменини зі знаною при тім сьвятї величавостию. На богослуженю у вотивній церкві був архикнязь Евген Райнер. В соборі сьв. Стефана правив молебен сам архієпископ Ґруша, присутним був мінїстер Ґолуховский, спільні мінїстри, ґр. К. Баденї, австрийскі, президия і богато послів з обох палат посольских. Зі всїх столиць краів доносять до величавих всюди богослуженях за здоровлє нашого цїсаря. — — З Будапешту нам доносять телеґрафічно: В парляментї приняли посли, котрі явили ся в ґалевім убраню, одноголосно в ґенеральній і специяльній дебатї адресу з виразами преданности для цїсаря, почім серед невмовкаючих окликів Eljen! закінчено засїданє.

Цїкаву вість приносить в своїм послїднім числї „Руслан.“ Після єго відомостий заходить ся буковиньский посол др. Стефан Стефанович около утвореня умірковaного центра в радї державній. Се центрум мало би складати ся з кількох „диких“ послів, отже з тих 17 послів, котрі не вступили до жадного клюбу. Між тими 17 послами є два Серби, три Русини (Окуневский, Танячкевич і Волян), Чех Вашатий і кілька Нїмцїв. Чи вістка правдива, покаже ся мабуть в скорі.

До осьмої ранґи авансували професори сучавскої ґімназиї Самуїл Ісопескул, др. Дашкевич і Косович.

Дирекция зелїзниць в Чернівцях. Майже що року ставляє один з буковиньских послів в радї державній внесенє на отворенє самостійної дирекциї зелїзниць в Чернівцях, і майже що року чуємо з уст дотичного мінїстра, що то справедливе жаданє нашого краю по можности скоро буде увзгляднене. І сими днями поставив пос. др. Штравкер таке внесенє. Отже компетентні круги кажуть, що здїйсненє того жаданя не дасть вже довго на себе чекати, бо не прихильність мінїстерства для Буковини, але просто зелїзничі технїчні інтереси домагають ся осібної дирекциї зелїзниць в Чернівцях. Най би вже й так, коби лише як найборше!

Буковиньский видїл краєвий одержав від мінїстерства позволенє, яко концесіонар льокальних зелїзниць Лужани-Залїщики, Глїбока-Серет, Радівцї-Фрассин-Бродина, Неполоківцї-Вижниця і Іцкани-Сучава — засновати спілку акцийну під назвою „Нова спілка бук. льокальних зелїзниць з осередком у Відни.“

Руский народний театр переїзджає з завтрішним днем зі Станїславова до Бучача, де розпічне свої представленя народною оперою „Запорожець за Дунаєм.“

З краєвого правительства. Комісар полїциї Калїта перенесений з Іцкан до черновецкого староства, концепіст Тарновецкий із Сучави переймає управу комісарияту полїцийного в Іцканах, комісар Богосевич перенесений із Кіцманя до староства сучавского, а концепіст Капусцїньский із Серету до староства кіцманьского.

Чия кривда? Buk. Post плаче у вчерашнім числї над „страшною кривдою“, яку заподїяно пятьом абітурієнтам сучавскої ґімназиї тим, що в черновецкій ґімнавиї їх репробовано вже на підставі письменних задач, котрі вони перед вакациями в Сучаві зовсїм добре виробили. Не будемо розбирати сеї справи, зазначимо тілько на підставі ріжницї між матурою в сучавскій а черновецкій ґімназиї, котра аж надто ясно виходить із сего факту, як дуже утруднена продукция інтелїґенциї рускої в порівнаню до волоскої. Чи-ж дивно проте, що ми остали так далеко позаду, що не тільки в станї духовнім але й у всїх урядах повно Волохів, а так мало, страшно мало Русинів; що вже тепер відчуваємо гіперпродукцию волоских сьвященників а чим раз зростаючий недостаток руских? Сучавска ґімназия й черновецка теольоґія та консистория з одного, а чуже ба навіть вороже Русинам учительство у всїх ґімназиях дбають завзято про те, не дурно-ж і в так званій „рускій“ ґімназиї сидять такі ґерманїзатори-вороги як Фавстман і Франк, вони „перепалюють“ з горстки учеників, що зголосились до вступного испиту, третину, за те в сучавскій перепадає із сотки ледво кілька про людске око. Але одну потїху мають для нас наші опікуни, що наша молодїж перебувши ґерманїзаторске чистилище, стоїть образованем висше від волоскої. Слаба потїха; бо Волохи заїдають помимо того смачно руский хлїб, ба й нас самих, замучених ґерманїзаторами, що ласкаві для одних хрещених і нехрещених тевтонів, котрі й переповнили всї школи крім сучавскої ґімназиї, тої парової ба електричної фабрики волоскої інтелїґенциї. І помимо того за 5 репробованих такий крик і галас в ґазетах, що відозвесь напевно і в радї державній, а у Русинів помимо грізної повени волоскої і жидівскої одна нїма розпука.

Відрадний обяв. Хто читав безглузду „шкрабанину“ обскурної людини против народного шкільництва, яку „Бук. Вѣдомости“ не соромились помістити в 34 ч. на першім місци й без усякої замітки, той мусїв попросту остовпіти, що така зацофаність можлива хоч би в „консервативній“ ґазетї. Тим відраднїйший буде не тільки для учителїв але й для всякого поступового чоловіка обяв, який можемо занотувати зі сторони одного читателя а може навіть передплатника названої ґазети. Ото предсїдатель місцевої ради шкільної й інспектор місцевий в Серґіях вижницкого повіту о. Юрій Ганїцкий пише в декретї, котрим увільняє тамошного учителя Томорюка, що получив місце в иньшім повітї між иньшим ось що: „На остаток, мушу Вас ще запевнити, що я з найбільшим обуренем читав провідну статю „Нынѣшна школа“ в „Бук. Вѣдомостяхъ“ і дуже жалую, що порядний чоловік не роспоряджає рівновартними средствами, щоби реаґувати на такі грубяньскі клеветні напади на вельми поважаний стан учительский“. Сей суд визначного „консерватиста,“ з вижницкого повіту чейже ясний і для обскурних „Бук. Вѣдомостий“...

Економічне віче скликує філїя „Просьвіти“ в Станїславові на день 13-го с. м. Між иньшими буде обговорювати ся справа неподїльности ґрунтів, а ухвали віча подасть п. Гурик до відомости аґрарної комісиї у Львові.

Пчоли віщунами погоди. Звісно, що деякі птицї, зьвірята і комахи прочувають інстиктовно всякі зміни воздуха. Звістно також, що особливо пчоли є вразливі на відміни воздуха. Они мусять заздалегідь розпізнати теплоту, студенність та дощ. Всякий, хто слїдив пильно поведенє пчіл, міг зауважати, що пчоли на зиму китують сильно всякі шпари у внутри. Сего року зауважано, що пчоли взяли ся до тої роботи дуже вчасно і роблять єї вельми основно. Але що найважнїйше то се, що вже в половинї серпня сего року пчоли китували не тілько у внутри, але навіть звужають свої отвори в очках. Досьвідні пасїчники ворожать з того дуже морозну зиму.

„Хлопцї-садівники“, поучаюче оповіданє (з 33 образками) переповів О. П. — Під таким заголовком вийшла накладом черновецкої „Рускої Бесїди“ книжочка обему 36 сторін 8-ки, що в формі займаючого оповіданя поучує молодїж о садівництві. Книжочка коштує 20 кр. а з пересилкою почтовою 22 кр. й повинна находити ся не тільки в бібліотеках шкільних та читальняних, але і в руках кождого старшого школяра. Звертаємо проте на неї увагу панів учителїв в надії, що займуть ся ревно єї розповсюдненем.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складі отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улиця Петровича число 4)

має готові отсї

друксорти шкільні

як найлїпше виконані, й по найдешевших цїнах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoll — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster — Schulversäumnisausweis — Quartalausweis — Schulnachrichten і Повідомленя шкільні.

Є також оправлені дїловодчі протоколи та окладнки до катальоґів і тижневників.

Замовленя з провінциї виконують ся відворотною почтою.

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважанем

В. Данилевич,

машинїст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. зелїзничій (Banhofstrasse) ч. 26.

Поручаємо

Новозаложену руску торговлю

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

в Чернівцях, улиця паньска ч. 35.

У **Власюка** дістанете всї товари, які потребує Ваш дім: житну, пшеничну і кукурудзяну муку, риж, крупи, хлїб, булки і дріждж. Цукор, каву і чай. **До церкви сьвічи, великі і малі; віск і кадило.** — Дістанете крохмаль, мило і фарбку. Перець, гвоздики, цинамон, имбір, шафран і бобки. Оселедцї, москалї, оливу і оцет. Вино, горівку і рум. Чоколяду, цукорки, медівники і проче і пр.

У Власюка є **комната до снїдань**, сьвіжі і здорові перекуски і не фальшовані напитки.

Маємо надію, що всї Русини що купують у Чернівцях товар не підуть більше нї до жида нї до нїмця лиш до Русина Власюка. Свій свому повинен помагати.

Як не хочете, щоби Вас обшахрували на цїнї, вазї і товарі, як хочете добре і дешево купити, ідїть до Торговлї **Ігнатія Власюка!**

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го- грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“**, після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівцїв**

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня	[8 19]	8 54*	12 32*	[4 04]	10 25*
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	[11 48]	3 51*	8 32*	—	6 35*
до Садаґури, Бояна, Новосел ції	6 45	4 30	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8 14	5 35	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівтірка і пятницї.

з Гадікфальви					
до Радівцїв . . .	6 10	10 03	2 28	6 12	8 05
з Гатни					
до Качики, Іурагумори, Вами і Кімполюнґу . .	10 10	2 01	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	3 27	6 30	10 09	2 16	7 18
з Вами					
до Рус-Молдавицї . . .	3 46	6 47	9 13	11 32	2 50

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з Карапчева					
до Чудина н. С.	8 54	10 07	6 15	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка, другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.

приходять до **Чернівцїв**

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв.	[11 28]	3 20*	7 57*	[8 11]	6 10*
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8 09*	12 12*	[3 50]	10 00*
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11 13	9 50	—	—
до Глїбоки					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6 35	10 37	8 00	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тільки в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до Гадікфальви					
з Радівцїв	5 42	8 55	1 15	5 50	7 47
до Гатни					
з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12 58	6 25	—	—	—
до Іцкан					
зі Сучави	4 42	8 42	1 30	6 30	8 37
до Вами					
з Рус-Молдавицї. .	8 42	12 59	2 04	3 22	5 45	9 05

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до Карапчева					
з Чудина н. С.	5 55	5 55	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

[—] поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL